

Samhällsvetenskapliga fakultetens strategiska plan för perioden 2019-2022

Beslutad av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden 2019-06-12

1. Dokumentet

Detta dokument följer på tidigare strategidokument *Samhällsvetenskapliga fakultetens strategiska plan för perioden 2016-2018*, beslutad i fakultetsnämnden 2016-04-27.

Utgångspunkten är universitetets och Humanvetenskapliga områdets mål om högsta kvalitet i forskning och utbildning liksom en god samverkan med det omgivande samhället, med grund i akademiskt starka och självständiga institutioner och ett ledarskap som är kollegialt baserat.¹ Dokumentet synliggör fakultetens verksamhet och strategiska inriktning. Texten har utformats av fakultetsledningen i samråd med fakultetens kommunikator efter en diskussion med fakultetsnämnd och prefekter vid ett internat i oktober 2018. Dokumentet fastställdes vid fakultetsnämndens sammanträde 2019-06-12.

Den strategiska planen tydliggör fakultetens – dvs fakultetsnämndens och fakultetsledningens – övergripande ambitioner och mål. Målen kan realiseras genom åtgärder som genomförs av fakulteten och genom åtgärder som genomförs av fakultetens institutioner. Detta dokument fokuserar på åtgärder som vidtas centralt av fakulteten. Tillsammans med institutionernas/institutens strategiska planer och verksamhetsplaner ger det en överblick över Samhällsvetenskapliga fakultetens strategiska arbete.

2. Fakultetens mandat och beslutsprocesser

Fakultetens ansvarsområde definieras liksom för Humanvetenskapliga områdets övriga två fakulteter av den delegationsordning som beslutats av områdesnämnden. Aktuell delegation finns beskriven i *Besluts- och delegationsordning för Områdesnämnden för humanvetenskap*. Delegationen till fakulteterna är betydande. Fakulteten beslutar om utlysningar av lärartjänster, anställningar av lektorer och förslag till professorsanställningar, samt fördelning av forskning- och utbildningsmedel mellan fakultetens institutioner/institut.

Till beslut som fattas på områdesnivå hör inrättande av forskarutbildningsämne och förslag om inrättande av enheter under institution. Områdesnämnden beslutar också om åtgärder inom universitetets kvalitetssäkring av utbildning, medan fakulteten ansvarar för kontakt med institutionerna och återrapportering om genomförda åtgärder. Vissa frågor är inte delegerade till området utan beslutas av rektor eller universitetsstyrelse, t ex anställning av professorer och dispens för att anställa adjunkter, samt organisation av och namn på institutioner och centrumbildningar.

---

¹ Se Strategier för Stockholms universitet 2019-2022 och Strategier för Humanvetenskapliga området 2019-2022.

2.1 Kollegialt beslutsfattande

Beslut om forskning och utbildning som fattas av vetenskapligt kompetenta lärare brukar kallas kollegiala och ses som en förutsättning för akademisk frihet. Det kollegiala styret har en lång tradition inom universiteten och innebär att vetenskapliga kriterier och bedömningar får avgöra kvaliteten i utbildning och forskning. Liksom alla beslutsprocesser har den kollegiala beslutsstrukturen att hantera vanliga organisatoriska situationer, t ex partsintressen vilka kan ta sitt uttryck både som konserverande tendenser och som förändringssträvanden. Att beslut tas kollegialt i en fakultetsnämnd medför den fördelen att argument kan ventileras öppet och värderas i sak, samt att de beslut som fattas ges förankring och legitimitet. Det är inte nödvändigtvis en nackdel att dessa egenskaper hos kollegiala beslutsprocesser kan innebära att förändringar sker långsamt.

Den kollegiala strukturen är beroende av att fakultetens lärare är beredda att under en begränsad period dela ansvaret att bidra till beslut om verksamheten. Detta gäller även studenterna, som balanserar studier och fakultetsarbete. Det gemensamma inflytandet är en förmån som anställning i en organisation med kollegial beslutsstruktur för med sig. Fakulteten bör vårda engagemanget genom att verka för att den nedlagda tiden används väl och är rimlig i omfattning. En central aspekt av det kollegiala beslutsfattandet är att det sker med bred representation från lärare/forskare och studenter vid fakultetens institutioner, institut och centra, såväl i fakultetsnämnden som i dess beredande organ. Fakulteten arbetar för jämställt och jämlikt deltagande och har en hög ambitionsnivå för detta.

2.2 Studentinflytande

Den form som det kollegiala styret har vid universitetet och fakulteten ger också en tydlig och ändamålsenlig struktur för studentinflytandet. Studenternas organisationer utser ledamöter i fakultetsnämnden och i fakultetens beredningar och arbetsgrupper. Studenternas representation på olika nivåer i den kollegiala beslutsstrukturen och studenternas engagemang i fakultetens beredningar och beslut är viktiga förutsättningar för fakultetens arbete.

2.3 Fakultetens delegation till institutionerna

Ansvarsfördelningen mellan fakultet och institutioner finns beskriven i Samhällsvetenskapliga fakultetens besluts- och delegationsordning. Delegationen från fakultet till institutioner sker utifrån målet att beslut om inriktning och strategiska prioriteringar i forskning och utbildning ska fattas där den disciplinspecifika kompetensen finns. Genom fakultetens många starka ämnesmiljöer är förutsättningarna för detta goda. Institutionerna beslutar om kursplaner, antagning av forskarstuderande (dock ej doktorander med annan finansiering än doktorandanställning), utformning av förslag till utlysningar av läraranställningar, framtagning av förslag på sakkunniga, inlämnande av ansökningar om externa forskningsbidrag (utom i de fall där anslagsgivaren kräver prioriteringar av lärosätet).

2.4 Fakultetsorganisationen

Fakultetens arbete bedrivs av fakultetsnämnden och dess utsedda nämnder och arbetsgrupper, samt av fakultetsledningen. År 2019 har fakultetsnämnden följande utsedda beredningsorgan:

- Arbetsgruppen för utbildning på forskarnivå
- Budgetgruppen
- Docentnämnden
- Jämställdhetsgruppen
- Lärarförslagsnämnd I
- Lärarförslagsnämnd II
- Lärarförslagsnämnd III
- Myrdalkommittén
- SAGA - Arbetsgruppen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Fakultetskansliet utgör ett stöd till både fakultetsnämnd och fakultetsledning, samt institutioner.

3. Övergripande målsättningar

Samhällsvetenskaplig forskning och utbildning ger breda insikter som spänner över vida tidshorisonter och geografiska, kulturella och ekonomiska gränser samt från det individuella beteendet till övergripande samhällsliga strukturer och mönster. Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet är den största i landet och har unika förutsättningar att bedriva utbildning på alla nivåer som uppfyller högt ställda kvalitetsmål, samt att kombinera bredd med spets i forskningen. Forskning och utbildning som bedrivs i nära samspel eftersträvas: att universitetslärare är aktiva forskare är nödvändigt i forskarutbildning samt bidrar till en hög kvalitet i utbildning på grund- och avancerad nivå. Den interaktion mellan lärare och studenter som sker i undervisningen kan också positivt bidra till kvaliteten i forskningen.

Den övergripande målsättningen är att vårda och utveckla fakultetens forsknings- och utbildningsmiljöer för att kontinuerligt förbättra verksamhetens kvalitet. Fakultetens ambition i detta arbete är att bibehålla institutionernas självständiga roll. Fakultetsnämndens beredningar arbetar tillsammans med kansliet och i nära kontakt med institutionerna vilket ger möjlighet att sprida goda exempel och förmedla information, t ex om institutionsövergripande forskarutbildningskurser.

Fakultetsledningen och fakultetskansliet har många kontakter med olika delar av verksamhetsstödet och har där en roll att filtrera information och se till att den når rätt personer vid institutionerna så att stöd kan ges på ett rimligt sätt. De relativt korta beslutsvägar som universitetets organisation medför innebär också att fakultetsledningen kan fungera ”som en svamp” som för idéer och identifierade problem uppåt och vidare inom lärosätet.

3.1 Fortsatt stark utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Fakultetens utbildningar ger en grundläggande kompetens i samhälls- och beteendevetenskapliga teorier och metoder samt förmåga att tillämpa dessa kunskaper. Arbetsmarknaden för Samhällsvetenskapliga fakultetens studenter är bred och präglas bland

annat av tjänstesektorns växande betydelse i samhället, i Sverige och internationellt. Studenternas intressen påverkar utbildningens dimensionering vilket vi ser som en förutsättning för uppkomsten av nya och innovativa utbildningsmiljöer och en kvalitetssäkring. Fakulteten har ett brett och relevant utbud av programutbildningar, samt ett generöst utbud av fristående kurser. Mixen mellan program och fristående kurser är en styrka och vi anser att balansen mellan dessa för närvarande är god. Fakultetens utbildningar är eftersökta och det stora antalet studenter och alumner är en styrka för fakulteten och universitetet.

Fakulteten ser studenternas närvaro på campus och de möjligheter till möten detta skapar som viktig i huvuddelen av fakultetens utbildningar och vill gärna se satsningar på campusnära aktiviteter och platser för möten. Fakulteten ser ändamålsenliga lokaler och servicefunktioner som mycket viktiga för studiemiljön och ser fram mot att flera av fakultetens institutioner under de närmaste åren samlas i det nya campusområdet Albano.

3.2 Fortsatt framstående forskning

Fakulteten har en mycket stor del kvalificerad och högkvalitativ forskning inom sina olika etablerade discipliner och flervetenskapliga forskningsfält. Inom de samhällsvetenskapliga disciplinerna finns starka kopplingar till aktuella frågor i samhället och politiken. Samtidigt är det självständiga kritiska tänkandet en självklar drivkraft för forskares val av frågeställningar, liksom bedömningar av vilka forskningsfrågor som är fruktbara. Den ständigt pågående utvecklingen av vetenskapliga ansatser och metoder innebär att nya fält tillkommer som med nödvändighet är mindre etablerade. För att ge möjlighet till långsiktig utveckling av forskningsmiljöer och för att gynna bredd såväl som spets i forskningen krävs respekt för de olika ämnena och forskningsfältens särart och olika förutsättningar. Detta gäller inte minst mångfalden i metodansatser, såsom kvalitativ och kvantitativ metod vilka var och en i sig tar olika former i olika discipliner.

Vid fakulteten bedrivs internationellt ledande forskning i samarbete med internationellt framstående forskare och forskningsinstitutioner. Internationella publiceringar, aktiv internationell rekrytering av personal, både på tillsvidareanställningar och som gäster, och ett aktivt deltagande i internationella konferenser och annat utbyte är viktiga delar. I enlighet med universitetets policy verkar fakulteten för breda internationella utlysningar av läraranställningar, dock accepteras krav på kunskaper i svenska där så är påkallat av utbildningens utformning.

3.3 Fortsatt stark utbildning på forskarnivå

Målet för fakultetens utbildning på forskarnivå är att utbilda framtidens ledande forskare och forskningskompetenta befattningshavare såväl inom universitetsvärlden som i det övriga samhället. En utbildning på forskarnivå som motsvarar höga kvalitetskrav är helt avgörande för att fakulteten ska vara ledande inom samhällsvetenskaplig utbildning och forskning. Forskarutbildning ger en intern rekryteringsbas för framtiden, skapar en rekryteringsbas för andra svenska och utländska lärosäten, samt är en viktig faktor för att attrahera framstående forskare till fakulteten. Fakulteten har genom sin storlek och i de olika sammanknutna

forskningsmiljöerna vid institutioner och institut goda förutsättningar att skapa den kritiska massa av forskare och doktorander som krävs för att kunna bedriva forskarutbildning av hög kvalitet. Dessa fördelar förstärks genom inrättandet av gemensamma forskarutbildningskurser där så är möjligt och önskvärt, t ex inom kvantitativa och andra vetenskapliga metoder och teori, samt forskningsetik. För att vara attraktiv kräver utbildning på forskarnivå också en tillfredsställande arbetssituation för doktoranderna, där utöver förutsättningarna för att bedriva forskning ingår goda anställningsförhållanden (inte minst vid föräldraskap), god psykosocial arbetsmiljö samt tillgång till internationella kontakter och utbyten.

3.4 Fortsatt god tillströmning av externa bidragsmedel för forskning

Fakulteten är framgångsrik i konkurrensen om bidragsmedel för forskning. Det goda utfallet i hårt konkurrensutsatta sammanhang kan ses som en indikator på hög kvalitet i forskningen. För en framgångsrik ansökan behövs utöver forskningskompetens också kunskap om och vana vid ansöknings- och förberedelseprocesser. Externa bidrag är en avgörande resurs för fakultetens forskning och en förutsättning för att få sådana medel är hög aktivitet i initiering av forskningsprojekt och ansökningar om forskningsmedel. Incitamenten att söka externa forskningsmedel är i allmänhet starka för både den individuella forskaren och för institutionen eller institutet/centrat; en viktig förutsättning är dock att beredskap finns att anpassa undervisningstiden för lärare med och utan externa bidrag.

3.5 Fortsatt arbete med viktiga samverkansuppgifter

Samverkan med det omgivande samhället – tidigare kallat högskolans tredje uppgift – har varit en lagstadgad del av universitetens och högskolornas verksamhet sedan 1977. Lagen föreskriver sedan 2009 att lärosätena ska ”informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta”.² Samhällsvetenskapliga fakultetens institutioner, institut och centra har en nära anknytning till samhällets organisationer och strukturer både inom forskning och utbildning, vilket ger en självklar bas för den omfattande samverkan som bedrivs. Många samverkansprojekt tar sin utgångspunkt i individuella forskares intressen, kvalifikationer och nätverk, och för dessa kan fakultetens stöd framför allt bestå i att lyfta fram och synliggöra viktig verksamhet. Det kan också finnas skäl att uppmärksamma möjligheten att i mer kollektiv form samverka om viktiga samtidsfrågor och fakulteten kan då även utnyttja möjligheten till samarbete inom området.

4. De närmaste årens viktiga frågor

De övergripande målsättningar som formulerats ovan är ständigt aktuella som långsiktiga mål för verksamheten. För att ge mer konkret ledning för fakultetens arbete finns ett behov att översätta dem till målsättningar och åtgärder som kan gälla under de närmaste åren. Här tas hänsyn till de relevanta händelser och krav som är kända för perioden och där fakultetens övergripande målsättningar är användbara i arbetet.

---

² 1 kap. 2§ högskolelagen (1992:1434), samt lag om ändring i högskolelagen (2009:766).

En stor del av fakultetens uppgifter utgörs av kontinuerligt arbete för att stärka och utveckla fakultetens forskning och utbildning. Mest framträdande av dessa är processer för anställning och befordran av lärare, vilka drivs av lärarförslagsnämnderna och docentnämnden. I detta ingår också fakultetens arbete i olika sammanhang – inom Rådet för arbetsmiljö och lika villkor (RALV), inom jämställdhetsgruppen – för en god och inkluderande arbets- och studiemiljö.

4.1 Utbildning

Fakulteten utbildar c:a hälften av universitetets studenter och utformningen av det system för kvalitetssäkring av utbildning på grundnivå och avancerad nivå som sätter igång från och med höstterminen 2019 har stor betydelse för fakultetens verksamhet. Fakultetsledningen har deltagit i utformningen av systemet och har verkat för att de processer som införs bidrar till utbildningens kvalitet. Institutionerna har nominerat bedömare som kommer att granska utbildningar inom den egna liksom övriga fakulteter. Hanteringen av kvalitetssäkrings-systemet, vad gäller både bedömningar och åtgärdsrapportering, kommer att vara en stor aktivitet inom utbildning under de närmaste åren.

Fakulteten har under 2018 inte fyllt hela sitt undervisningsåtagande vilket står i kontrast till tidigare år. Bedömningen är att förändringen är tillfällig och har att göra med mindre årskullar i aktuella åldrar, eventuellt i kombination med den för närvarande goda arbetsmarknaden i Stockholm. Prognosen är att situationen kommer att återhämta sig gradvis under de närmaste åren. Fakulteten följer utvecklingen och kommer att diskutera möjliga åtgärder med institutionerna.

Det pedagogiska utvecklingsarbete som pågår vid fakulteten kommer att fortsätta. Till de praktiska frågorna som diskuterats hör rättssäker examination med stora studentgrupper, samt hantering av odemokratiska synpunkter i seminarierummet. Fakulteten planerar att titta på fusk/disciplinären för att med institutionerna försöka hitta förslag på lämplig hantering och förebyggande aktiviteter.

4.2 Forskning

Det ligger i forskningens natur att den inte kan detaljstyras. Forskningens oförutsägbarhet medför också att forskningen inte kan bli föremål för kvalitetsprocesser med direkt resultatmätning. Information om forskningens kvalitet kan fås genom bedömningar gjorda av vetenskapligt kunniga personer, eller indirekt genom publicerings- eller citeringsmått samt framgång i konkurrens om forskningsbidrag – alla i sin tur resultat av vetenskapliga bedömningar. Inga mått är perfekta och det är viktigt att hitta en rimlig balans mellan precision, anpassning till olika discipliners publiceringstraditioner och mätkostnad. Frågorna blir aktuella i utformningen av universitetets system för kvalitetssäkring av forskning. Fakulteten bevakar frågan och deltar i diskussionen.

En aktuell fråga av ökande betydelse för forskningen inom fakultetens discipliner är medelstillestånd för forskningsinfrastruktur. Fakulteten är drivande i arbetet för att inventera och synliggöra området forskningsinfrastruktur. Dessa resurser består av bland annat ett stort antal olika databaser, men även av avancerad utrustning för mätning och analys. Ett viktigt

syfte är att klargöra behov och attrahera medel för nödvändiga investeringar. En annan områdessatsning är de profilseminarier som genomförts sedan hösten 2015 som mötesplatser för områdets forskare.

Sedan år 2007 finns som en del av fakultetens budgetfördelningsprinciper att den tillgängliga ökningen av forskningsmedlen – efter de strategiska satsningar av engångskaraktär som görs vid behov och då medel görs tillgängliga – fördelas på basis av publiceringar samt förmågan att dra till sig externa forskningsbidrag, och för institutionernas del även befordringar och disputationer. Principen gynnar de starka miljöerna men omfördelningseffekten begränsas av att den prestationsrelaterade budgetdelen är liten. Inriktningen är i samklang med fakultetens syn att strategiska beslut bäst fattas vid institutioner, institut och centra och att dessa bör ges stabila och förutsägbara förutsättningar.

4.3 Forskarutbildning

Fakulteten satsar sedan lång tid strategiskt på forskarutbildning genom att en del av anslaget till forskning och forskarutbildning varje år öronmärks till studiestöd. Detta är en trolig förklaring till att fakulteten har flest nyantagna forskarstuderande och flest examinerade doktorer i relation till fakultetsanslaget, vid en jämförelse med universitetets övriga fakulteter. Kvaliteten i forskarutbildning höjs också genom att varje doktorand har minst två handledare varav minst en med docentkompetens, samt att handledare har genomgått handledarutbildning. Ett sådant utnyttjande av handledarkapacitet är också en väg att stödja samarbetet mellan institutioner och institut. Vid befordran till professor är det ett krav att ha genomgått handledarutbildning och därigenom stärks långsiktigt kompetensen inom handledning på forskarnivå.

Vad gäller kvalitetssäkringssystemet gäller även för forskarutbildningen att fakultetsledningen har deltagit i utformningen av systemet och hanteringen av systemet kommer att vara en stor aktivitet under de närmaste åren.

4.4 Externa bidrag

Fakulteten är framgångsrik i de stora forskningsfinansiärernas beslut om forskningsbidrag. Detta vilket visar på kvaliteten i den forskning som bedrivs vid fakultetens institutioner, och på att institutioner och institut innehar nödvändig kompetens och resurser för att göra detta. Fakulteten deltar i arbetet på ett övergripande plan och med fokus på åtgärder för att höja nivån där den är lägre. I detta arbete är rekrytering av framstående medarbetare av stor vikt. De profilseminarier som anordnas inom området kan öppna nya möjligheter till forskningsinitiering och deltagande i anslagsansökningar.

4.5 Organisation

I enlighet med universitetets inriktning arbetar fakulteten utifrån förutsättningen att mycket av det strategiska arbetet för att uppnå högsta kvalitet i utbildning och forskning bedrivs inom institutionerna och instituten. En förutsättning för detta är att institutionerna är organiserade på ett sådant sätt att de bildar tillräckligt stora utbildnings- och forskningsmiljöer. Alltför små miljöer kan åtgärdas genom omfördelning av anslagsmedel eller genom att attrahera bidragsmedel till forskning, men även genom samgåenden. Frågan om organisation av enheter

är en av de frågor som inte är delegerad till fakulteten utan hanteras på områdesnivå. En utredning lämnad till området i november 2015 utredde fakultetens organisation på områdets uppdrag och gav ett antal konkreta förslag. Fakulteten har under de senaste åren arbetat tillsammans med området för att på bästa sätt ta tillvara utredningens slutsatser och förslag. Mer konkret har två stora samgåenden genomförts eller är på väg att genomföras: Institutionen för folkhälsovetenskap, som innefattar de tidigare fristående forskningsinstituterna CHES och SoRAD, invigdes år 2018, och Stressforskningsinstitutet kommer att gå samman med Psykologiska institutionen den första januari 2020.